

**OCENA
STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO
POWIATU LUBAŃSKIEGO
ZA ROK 2025**

**CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI**

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
W LUBANIU**

Honorata Stachowicz

Luty 2026 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Analiza zagrożeń epidemiologicznych.....	4
II. Szczepienia ochronne.....	5
III. Ocena podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	6
IV. Zaopatrzenie ludności w wodę do spożycia.....	8
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	10
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	12
VII. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo-wychowawczych.....	14
VIII. Stan sanitarny obiektów żywności i żywienia.....	19
IX. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	22
X. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	23
XI. Wnioski.....	27

Wstęp

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu przedstawia ocenę stanu sanitarnego powiatu lubańskiego za rok 2025.

Ocena obejmuje zagadnienia i problemy zdrowotne mieszkańców naszego powiatu, zawiera informacje o warunkach środowiska, warunkach zdrowotnych żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higienie pracy w zakładach pracy, higienie procesów nauczania i wychowania oraz wypoczynku i rekreacji, warunków higieniczno-sanitarnych obiektów użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Przedstawiony „Stan bezpieczeństwa sanitarnego powiatu za rok 2025” opracowano na podstawie sprawowanego zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego i prowadzonej działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych, a także w zakresie promocji zdrowia. Państwowa Inspekcja Sanitarna inicjuje, organizuje, prowadzi, koordynuje i nadzoruje działalność oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych, a w szczególności: ocenia działalność oświatowo-zdrowotną prowadzoną przez szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze, podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz inne instytucje i organizacje, a także udziela im pomocy w prowadzeniu tej działalności. Szeroki zakres prowadzonego nadzoru ukierunkowany jest na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganie powstawaniu chorób, zwłaszcza zakaźnych i zawodowych.

Opracowana ocena będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w naszym powiecie, jak również przyczyni się do lepszego poznania zadań, jakie na rzecz zdrowia publicznego wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu obejmuje bieżącym oraz zapobiegawczym nadzorem sanitarnym powiat lubański, w skład którego wchodzi gminy:

- Gmina Miejska Lubań
- Gmina Miejska Świeradów-Zdrój
- Gmina Miejsko-Wiejska Leśna
- Gmina Miejsko-Wiejska Olszyna
- Gmina Wiejska Siekierczyn

- Gmina Wiejska Lubań
- Gmina Wiejska Platerówka

Powiat lubański liczy 51 171 ludności (wg GUS stan na 2024r.)

Powierzchnia powiatu wynosi 42 830 ha.

I. ANALIZA ZAGROŻEŃ EPIDEMIOLOGICZNYCH

Analizę sytuacji epidemiologicznej przeprowadzono w oparciu o zgłoszone zakażenia i zachorowania na choroby zakaźne na formularzach ZLK-1, pochodzące od podmiotów wykonujących działalność leczniczą na terenie powiatu oraz poza nim. Gromadzone na potrzeby nadzoru epidemiologicznego informacje o chorobach zakaźnych/zakażeniach obejmują jednostki chorobowe podlegające obowiązkowi zgłaszania na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U.2025.1675 t.j. ze zm.).

Rejestracja zakażeń i chorób zakaźnych prowadzona była zgodnie z aktualnymi definicjami przypadków chorób zakaźnych, podanymi przez NIZP-PZH na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych na terenie powiatu lubańskiego w roku 2025 była stabilna. W Tabeli 1 przedstawiono zestawienie liczbowe zgłoszonych zachorowań oraz dodatnich wyników badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych w okresie 2024-2025 r.

Tabeli 1 Zestawienie liczbowe zgłoszonych zachorowań oraz dodatnich wyników badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych w okresie 2024-2025 r.

Zgłoszone zachorowania i dodatnie wyniki badań laboratoryjnych	ROK (ilość)	
	2024	2025
Grypa potwierdzona testem	120	397
Zakażenia wirusem RSV	28	34
COVID potwierdzony	235	160
Choroby zakaźne (oprócz grypy)	475	558
Biologiczne czynniki chorobotwórcze	375	382
Krztusiec potwierdzony testem	60	4
Borelioza	28	97

Z zestawienia tabelarycznego wynika, że w roku 2025 wzrosła liczba zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne. W roku 2025 odnotowano w powiecie lubańskim wzrost zachorowań na boreliozę. Głównym kryterium klinicznym jest rumień wędrujący, charakterystyczny dla fazy wczesnej choroby. Krztusiec pomimo znaczącego spadku liczby zachorowań w porównaniu do roku 2024 nadal stanowi poważne zagrożenie zdrowotne. Należy pamiętać, że przechorowanie lub zaszczepienie w dzieciństwie nie zapewnia odporności na całe życie, dlatego może mieć charakter nawracający. By zapewnić ochronę przed chorobą konieczne jest stosowanie dawek przypominających u młodzieży i dorosłych.

Zwiększenie ilości przeprowadzanych testów antygenowych w przychodniach realizujących świadczenia medyczne na terenie powiatu lubańskiego spowodowało zgłaszanie większej liczby zachorowań na grypę. W roku 2025 - 42 osoby poddane były hospitalizacji (w roku 2024 – 34 osób) z powodu zachorowania na grypę. Ilość zgłaszanych biologicznych czynników chorobotwórczych innych niż COVID-19 pozostała na tym samym poziomie.

Na terenie powiatu lubańskiego w roku 2025 przeprowadzono 1075 wywiadów epidemiologicznych, w roku 2024 przeprowadzono ich 903.

II. SZCZEPIENIA OCHRONNE

Na terenie powiatu lubańskiego szczepienia ochronne realizuje się w 13 punktach szczepień. W 2025 r. w powiecie lubańskim Programem Szczepień Ochronnych było objętych 7687 dzieci i młodzieży (w roku 2024 – 8401).

Celem prowadzonych szczepień ochronnych jest zarówno uzyskanie osobniczej odporności na zachorowanie danego dziecka czy ograniczenie niepożądanych skutków zdrowotnych mogących być wynikiem choroby zakaźnej lecz także zabezpieczenie całego społeczeństwa przed możliwością infekcji tj. osiągnięcia tzw. odporności populacyjnej (zbiorowiskowej), dającej ochronę osobom z brakiem odporności. Odporność zbiorowiskową można uzyskać jedynie w wypadku zaszczepienia odpowiednio licznej części społeczeństwa (ok. 90 do 95 %).

W ramach nadzoru nad wykonawstwem szczepień ochronnych podczas kontroli sprawdzano: dokumentację dotyczącą szczepień, prawidłowość prowadzenia oraz przekazywania dokumentacji dotyczącej szczepień; sporządzanie sprawozdań rocznych ze stanu uodpornienia, kwartalnych ze zużycia szczepionek; nadzór nad prawidłową gospodarką preparatami szczepionkowymi oraz nadzór nad przestrzeganiem łańcucha chłodniczego; ocenę stanu sanitarnego punktów szczepień. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w punktach szczepień.

Dodatkowo poza kontrolami planowanymi w roku 2025 punkty szczepień zostały objęte ponadplanowymi kontrolami (26 kontroli) kart uodpornienia. Weryfikacji poddano 8390 kart uodpornienia dzieci należących do przychodni zlokalizowanych na terenie powiatu lubańskiego. Dane z powyższych kontroli na bieżąco przekazywane były do Głównego Inspektora Sanitarnego i podlegają dalszej analizie. Zauważono wzrost liczby rodziców przeciwnych szczepieniom. Główną przyczyną nierealizowania szczepień przez opiekunów prawnych dzieci jest obawa o wystąpienie Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych po podaniu szczepionek, przede wszystkim pod wpływem ruchów antyszczepionkowych.

Niepożądane odczyny poszczepienne (NOP)

Szczepionki, tak jak wszystkie leki, mogą być przyczyną niepożądanych działań. Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP) jest to nieprawidłowa reakcja organizmu, występująca po podaniu szczepionki. Przyczyną NOP może być:

- działanie samej szczepionki (np. uczulenie na jej składnik),
- nieprawidłowy sposób podania szczepionki,
- inna przyczyna, przypadkowo występująca w tym samym czasie, co szczepienie.

Odczyny poszczepienne mogą wystąpić natychmiast po szczepieniu lub po kilku dniach, a nawet tygodniach. Kwalifikacja NOP dokonywana jest przez lekarza i weryfikowana przez specjalistów w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego - Państwowym Zakładzie Higieny.

W roku 2025 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaniu nie wpłynęły zgłoszenia niepożądanych odczynów poszczepiennych, w roku 2024 były 3 zgłoszenia NOP.

III. OCENA PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W tabeli 2 przedstawiono zestawienie liczby podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w tym – ze złym stanem sanitarno-technicznym oraz podjętych działań.

Tabela 2 Obiekty, kontrole i postępowania dotyczące podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

	2024	2025
Liczba nadzorowanych obiektów	124	115
Liczba skontrolowanych obiektów	117	114
Liczba obiektów z nieprawidłowościami stanu sanitarno-technicznego	6	7
Liczba wydanych decyzji administracyjnych (bez przedłużających)	13	5
Liczba wydanych decyzji płatniczych	13	9
Liczba nałożonych mandatów	2	0

W roku 2025 przeprowadzono 159 kontroli w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Jest to więcej niż w roku poprzednim (2024 r. – 142).

Przeprowadzając kontrole sanitarne oceniano warunki sanitarno-techniczne pomieszczeń i urządzeń, ich funkcjonalność, procesy dekontaminacji, postępowanie z brudną bielizną, postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi. Szczególny nacisk położono na zapobieganie zakażeniom zakładowym poprzez kontrole opracowanych i stosowanych procedur oraz dokumentacji kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Podczas kontroli podmiotów leczniczych prowadzono działania edukacyjno-informacyjne w zakresie: radonu, właściwej eksploatacji wewnętrznych sieci wodociągowych mającej na celu zmniejszenie ryzyka występowania bakterii z rodzaju Legionella, zasad właściwego utrzymania i eksploatacji wentylacji, klimatyzacji (okresowe przeglądy, czyszczenie), przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych - dotyczących zakazu palenia wyrobów tytoniowych lub papierosów elektronicznych w miejscach użyteczności publicznej.

Nieprawidłowości – zły stan techniczny pomieszczeń i urządzeń – stwierdzono w 7 placówkach (w roku 2024 – w 6). Wydano 5 decyzji administracyjnych, 12 decyzji przedłużających i 9 decyzji płatniczych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie zabrudzonych, zniszczonych i uszkodzonych ścian, sufitów i podłóg, a także niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego wyposażenia oraz urządzeń sanitarnych.

Utrzymanie czystości bieżącej

Utrzymaniem czystości i porządku w nadzorowanych placówkach zajmują się w większości osoby zatrudnione na etatach. W przychodniach zatrudnione są sprzątaczkі a w gabinetach praktyk lekarskich utrzymaniem czystości zajmuje się personel własny. We wszystkich zakładach opracowana jest procedura sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania ze sprzętem do sprzątania.

Procesy dekontaminacji

Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na sprzęt do sprzątania, prawidłowość stosowania środków w zakresie stężenia, czasu i spektrum działania oraz prawidłowość wykonania dezynfekcji. Przy doborze środków dezynfekcyjnych uwzględniane są warunki występujące w praktyce, a więc rodzaj drobnoustrojów stanowiących zagrożenie oraz obecność substancji, które mogą wpływać na proces dezynfekcji, np. krew, wydzieliny, wydaliny. Do dezynfekcji narzędzi lekarskich stosowane są preparaty o szerokim zakresie działania obejmującym bakterie, łącznie z prątkami gruźlicy, grzyby, wirusy. Preparaty dobierane są wg kart charakterystyki, przygotowane i przechowywane wg zaleceń producenta. Placówki były dobrze wyposażone w środki do dezynfekcji narzędzi, sprzętów, powierzchni i rąk. Preparaty dezynfekcyjne dobrane i stosowane zgodnie z wskazaniami producenta. Nie stwierdzono nieprawidłowości w przeprowadzaniu procesów dezynfekcji

i sterylizacji. Wszystkie placówki stosujące sprzęt medyczny wielokrotnego użytku posiadały sterylizatory parowe (autoklawy) o parametrach odpowiednich do rodzaju sterylizowanego materiału. W każdym podmiocie leczniczym prowadzone są rejestry procesów sterylizacji: karty pamięci, wydruki lub rejestry odręczne.

Gospodarka odpadami niebezpiecznymi w miejscu powstawania

Podmioty wykonujące działalność leczniczą prowadzą segregację odpadów w miejscu ich wytwarzania. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach są przechowywane w pojemnikach twardościennych. Odpady są przechowywane w wydzielonych pomieszczeniach, punktach zbiorczych lub w wydzielonych lodówkach. Klasyfikacja jak i segregacja odpadów medycznych prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi procedurami oraz przepisami prawa. W każdym podmiocie wykonującym działalność leczniczą opracowano i wdrożono procedury sanitarno – higieniczne dotyczące postępowania z odpadami medycznymi, które sprawdzane są podczas kontroli sanitarnych. Wszystkie podmioty lecznicze posiadają podpisane umowy na odbiór i utylizację z firmami uprawnionymi. Postępowanie z odpadami medycznymi nie budziło zastrzeżeń.

Procedury i kontrola wewnętrzna

Kontrolowane praktyki zawodowe oraz podmioty lecznicze prowadziły dokumentację kontroli wewnętrznej w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym. We wszystkich podmiotach leczniczych dokumentacja z kontroli jest prowadzona w postaci pisemnej w formie raportów kontroli.

Wszystkie skontrolowane podmioty opracowały i wdrożyły procedury zapobiegające zakażeniom i chorobom zakaźnym, m. in.:

- 1) mycia rąk
- 2) dezynfekcji
- 3) postępowania po ekspozycji
- 4) mycia i dezynfekcji sprzętu medycznego
- 5) sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń (w tym powierzchni zanieczyszczonych materiałem organicznym)
- 6) postępowania z brudną bielizną
- 7) postępowania z odpadami medycznymi.

Podmioty lecznicze wdrożyły wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienia ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych (Dz. U. 2013, poz. 696). Placówki sporządzały półroczne raporty o BHP w zakresie zranień ostrymi narzędziami przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych, opracowały procedury bezpiecznego postępowania z ostrymi narzędziami, w tym będącymi odpadami medycznymi.

W czasie przeprowadzanych kontroli sanitarnych na bieżąco przekazywano informacje o aktualnie obowiązujących przepisach prawnych oraz zaleceniach w zakresie wymogów sanitarnych.

IV. ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ DO SPOŻYCIA

Jakość wody pochodzącej z wodociągu sieciowego w Lubaniu (**produkcja w przedziale 1 001 – 10 000 m³/dobę**).

Monitoring jakości wody prowadzony był przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaniu oraz w ramach kontroli wewnętrznej przez Lubańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Punkty poboru próbek wyznaczono w miejscach pozwalających na ocenę skuteczności procesów uzdatniania tj.:

- w miejscu wprowadzania do sieci,
- w sieci wodociągowej.

Kwestionowano cztery wyniki badania wody, w których stwierdzono przekroczenia parametru fizykochemicznego tj. mętność oraz parametru mikrobiologicznego – bakterii grupy coli. Przedsiębiorstwo wodociągowe uzdatniało wodę niezwłocznie i przedstawiało prawidłowe wyniki z badań wody, wobec powyższego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu w drodze decyzji umarzał postępowania administracyjne.

Wodociągi w przedziale produkcji 101 – 1 000 m³/dobę

W nadzorowanym powiecie jest 11 wodociągów w tym przedziale produkcji, z czego 6 zaopatruje miasta: Leśna, Olszyna i Świeradów- Zdrój (ujęcia: „Wrzos”, „Bronka Czecha”, „Łużyca”, „Teresa, Brunon, Stefan”), pozostałe 5 to wodociągi wiejskie: Siekierczyn, Zalipie, Pisarzowice, Pobiedna, Olszyna Dolna.

Wodę odpowiadającą wymaganiom sanitarnym przez cały rok dostarczały dwa wodociągi: Siekierczyn i Olszyna Dolna. Sporadycznie w pozostałych wodociągach stwierdzano odchylenia od wymagań sanitarnych dla manganu, żelaza, mętności, pH, glinu, barwy, chloru wolnego, trichlorometanu, bakterii grupy coli, Escherichia coli. Nieprawidłowości te były usuwane w jak najszybszym czasie i nie miały negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów. Jedynie postępowanie związane z przekroczeniem zawartości glinu prowadzone na wodociągu sieciowym Bronka Czecha nie zostało zakończone z uwagi na brak prawidłowego wyniku dotyczącego tego parametru.

W wodociągach sieciowych o ww. produkcji na przestrzeni roku jeden raz odnotowano przekroczenie bakterii grupy coli i E.coli, w związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu wydał komunikat o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi. Gmina Świeradów-Zdrój niezwłocznie podjęła działania naprawcze mające na celu doprowadzenie wody do jakości odpowiadającej wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r.

w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Następnie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu po otrzymaniu prawidłowych wyników badania wody wydał komunikat o przydatności wody do spożycia.

Wodociągi w przedziale produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{dobę}$

W przedziale tym znajduje się 8 wodociągów sieciowych. Jeden z nich to wodociąg uzdrowiskowy w Świeradowie-Zdroju ujęcie „Czarny Potok” (zaopatruje głównie obiekty sanatoryjne i wczasowe) oraz 7 wodociągów wiejskich w Złotnikach Lubańskich, Grodnicy, Nawojowie Śląskim, Miłoszowie, Stankowicach, Szyszkowej, Mściszowie.

Wodę odpowiadającą wymaganiom sanitarnym dostarczały wodociągi: Złotniki Lubańskie, Nawojów Śląski oraz Mściszów. W 5 wodociągach stwierdzano odchylenia od wymagań sanitarnych dla parametrów fizykochemicznych tj. pH, mętność, glin, chlor wolny i trichlorometan, bakterie grupy coli przy jednoczesnym wykluczeniu bakterii E.coli i enterokoków. Większość nieprawidłowości została usunięta w krótkim czasie i nie miała negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów.

Wodociągi indywidualne

Na początku roku 2025 w danej grupie znajdowało się 10 ujęć indywidualnych zaopatrujących w wodę obiekty wczasowo – turystyczne, restauracje oraz jedną jednostkę organizacyjną pomocy społecznej. PPIS w Lubaniu w ramach prowadzonego nadzoru przebadał wodę z 7 ujęć. Jeden obiekt nadal jest nieczynny więc nie było możliwości pobrania wody, natomiast drugi obiekt w październiku 2025r. zakończył swoją działalność. Z jednego ujęcia indywidualnego – zarządca obiektu przedstawił badania jakości wody.

Jeden raz w wodociągu danej grupy odnotowano przekroczenie bakterii grupy coli, w związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu wydał komunikat o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi. Zarządca podjął działania naprawcze mające na celu doprowadzenie wody do jakości odpowiadającej wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Następnie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu po otrzymaniu prawidłowych wyników badania wody wydał komunikat o przydatności wody do spożycia.

Sporadycznie w wodociągach z danej grupy stwierdzano odchylenia od wymagań sanitarnych dla odczynu, glinu oraz ogólnej liczby mikroorganizmów w 22° C. Nieprawidłowości te były usuwane w krótkim czasie i nie miały negatywnego wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów.

Informacja na temat zwodociągowania miejscowości

Na terenie powiatu lubańskiego znajdują się 4 miasta i wszystkie są zwodociągowane oraz 48 wsi, z których zwodociągowanych jest 35. Zarządcy lub właściciele wodociągów jedynie nieznacznie rozbudowywali własne sieci wodociągowe wewnątrz poszczególnych miejscowości.

Postępowanie administracyjne związane z nadzorem nad jakością wody

W 2025r. wydano łącznie 43 decyzje administracyjne związane z nadzorem nad jakością wody. Najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były przekroczenia parametrów fizykochemicznych tj. pH, glinu, mętności oraz manganu, a także pojedyncze przypadki przekroczeń

żelaza, chloru wolnego, trichlorometanu, barwy. Z przekroczeń parametrów mikrobiologicznych stwierdzano: obecność bakterii grupy coli, *E.coli*, ogólnej liczby mikroorganizmów. Usunięcie nieprawidłowości egzekwowano w drodze decyzji administracyjnych.

W 2025r. nie udzielano odpustów od wymaganej jakości wody.

STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI

Miasta i tereny wiejskie

Ogólny stan sanitarno-porządkowy miast oraz wsi nie budził zastrzeżeń. Regularnie wykonywane są prace polegające na porządkowaniu skwerów, naprawie chodników, montażu lub wymianie pojemników na odpady, montowaniu nowych wiat przystankowych.

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę miast są wodociągi sieciowe objęte cyklicznymi badaniami monitoringowymi prowadzonymi w ramach kontroli wewnętrznej przez zarządców wodociągów oraz w ramach nadzoru Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad jakością wody przeznaczonej do spożycia. Ścieki z terenu miast odprowadzane są w większości do oczyszczalni ścieków. Nieczystości stałe gromadzone są w pojemnikach opróżnianych przez uprawnione podmioty. Pozostałym źródłem zaopatrzenia w wodę są ujęcia indywidualne, głównie studnie przydomowe.

W 2025 roku na terenach miejskich oraz wiejskich odnotowano łącznie 19 interwencji, dotyczących między innymi stanu porządkowego posesji i mieszkań (wilgoć w lokalach mieszkalnych oraz częściach wspólnych, fetor w lokalach mieszkalnych oraz częściach wspólnych, nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny lokali mieszkalnych, nielegalne składowanie odpadów przemysłowych), nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego obiektów użyteczności publicznej, jakości mikrobiologicznej wody w nauce basenowej, zalegania śmieci przy śmietnikach, zanieczyszczenia terenu (odprowadzania ścieków do gleby, zanieczyszczenia jeziora). Z 19 interwencji, które odnotowano w 2025 roku 13 z nich załatwiono we własnym zakresie, natomiast 6 z nich przekazano do załatwienia wg właściwości.

Tereny rekreacyjne

Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych placów zabaw, terenów rekreacyjnych, boisk oceniano jako dobry. W roku 2025 przeprowadzono 33 kontrole ww. kategorii obiektów.

Ustępy publiczne

Przeprowadzono kontrole we wszystkich tego typu obiektach. Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych obiektów ocenia się jako dobry.

V. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

STAN SANITARNY OBIEKTÓW REKREACJI WODNEJ

Pływalnie

Na terenie powiatu lubańskiego w roku 2025 funkcjonuje 5 pływalni. Jedna z nich nowopowstała pływalnia odkryta w Świeradowie-Zdroju, dwie mieszane oraz jeden park wodny w obiektach hotelarskich na terenie Świeradowa-Zdroju, a także jedna pływalnia w Lubaniu.

Wszystkie funkcjonujące pływalnie w roku 2025 otrzymywały pozytywną zbiorczą ocenę roczną jakości wody na pływalni. W przypadku przekroczeń parametrów bakteriologicznych lub

fizykochemicznych podmioty odpowiedzialne podejmowały natychmiastowe działania naprawcze i przedstawiały prawidłowe wyniki badań wody.

Baseny

Na terenie powiatu lubańskiego w roku 2025 funkcjonowało 26 basenów. Baseny znajdują się przy hotelach i sanatoriach w miejscowości Świeradów-Zdrój. W ramach nadzoru prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaniu pobierana była woda ze wszystkich basenów, znajdujących się na terenie powiatu lubańskiego. Woda badana była pod kątem bakteriologicznym (bakterie E.coli, ogólna liczba mikroorganizmów w temp. 36°C i pseudomonas aeruginosa) oraz fizykochemicznym (zawartość chloru wolnego). Z powodu zanieczyszczeń bakteriologicznych kwestionowano jakość wody w niektórych basenach. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu w drodze wystąpień wyegzekwował od zarządców basenów przywrócenie właściwej jakości wody w nieckach basenowych. We wszystkich wymienionych przypadkach właściciele obiektów niezwłocznie podejmowali działania naprawcze w celu wyeliminowania zanieczyszczeń. Podejmowane czynności były dokumentowane wynikami badań wody, potwierdzającymi jej przydatność do kąpiel.

Stale obserwuje się poprawę skuteczności uzdatniania wody w nieckach basenowych. Zarządcy basenów chętnie wdrażają w swoich obiektach nowe technologie uzdatniania wody. Mają dużą świadomość jak ważna jest jakość wody w nieckach basenowych dla osób korzystających z kąpiel.

Poza poborami wody na basenach przeprowadzono także 16 kontroli w celu oceny stanu sanitarno-higienicznego obiektów. W wyniku jednej kontroli stwierdzono nieprawidłowości w hali basenowej. W związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu w drodze decyzji nakazał usunięcie nieprawidłowości z terminem do końca roku 2025. Podczas kontroli sprawdzającej stwierdzono wykonanie zaleceń zawartych w decyzji.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW DZIAŁAJĄCYCH W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

W roku 2025 na terenie powiatu lubańskiego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lubaniu nie stwierdzał nieprawidłowości sanitarno- technicznych w tego typu obiektach.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE

Ilość obiektów wg ewidencji w roku 2025

	Hotele	Motele	Pensjonaty	Pola biwakowe	Inne obiekty hotelarskie
2025	23 (2*)	1	5 (1*)	2	59 (7*)

(*)- ilość obiektów, w których wykazano nieprawidłowości

Nieprawidłowości w większości związane były ze brakiem nadzoru właścicieli nad jakością ciepłej wody- brak badania ciepłej wody w kierunku bakterii Legionella sp. Wszystkie nieprawidłowości usunięte zostały w terminie, zgodnie z prowadzonym postępowaniem administracyjnym.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO

Ilość obiektów wg ewidencji w roku 2025

	Zakłady fryzjerskie	Zakłady kosmetyczne	Salon tatuażu	Zakłady odnowy biologicznej	Inne obiekty
2025	80 (1*)	57	2	16 (1*)	15

(*)- ilość obiektów, w których wykazano nieprawidłowości

Nieprawidłowości związane były ze stanem sanitarno- technicznym. Nieprawidłowości usunięte zostały w terminie, zgodnie z prowadzonym postępowaniem administracyjnym.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW OBSŁUGI PODRÓŻNYCH

Ogólny stan sanitarny obiektów obsługi podróżnych w roku 2025 nie budził zastrzeżeń.

STAN SANITARNY CMENTARZY I DOMÓW PRZEDPOGRZEBOWYCH; EKSHUMACJE

Stan sanitarno- techniczny ośmiu skontrolowanych cmentarzy oraz trzech domów przedpogrzebowych w roku 2025 nie budził zastrzeżeń. W 2025 nadzorowano 26 ekshumacji i nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi. W okresie sprawozdawczym wydano 127 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji.

VI. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

Bieżący nadzór sanitarny sprawowany przez pion higieny pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaniu obejmował w roku 2025 kontrolę przestrzegania przepisów m.in. z zakresu:

- bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy;
- wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy;
- przeprowadzania profilaktycznych badań lekarskich;
- występowania substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- występowania szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy;
- występowania substancji i preparatów chemicznych, produktów biobójczych, detergentów, prekursorów;
- narkotyków kategorii 2 i 3;
- oceny ryzyka zawodowego.

W roku 2025 ilość zakładów znajdujących się w ewidencji pionu higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wynosiła 111.

W roku 2025 sekcja higieny pracy w ramach sprawowania bieżącego nadzoru nad warunkami pracy przeprowadziła łącznie 50 kontroli. Wydano 6 decyzji administracyjnych i dotyczyły one

głównie niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń socjalnych. Często stwierdzanym uchybieniem jest również nieprzeprowadzanie przez pracodawców pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy. W tym zakresie wydano 2 decyzje nakazujące opomiarowanie środowiska pracy. W większości przypadków pracodawcy wywiązują się terminowo z nakładanych decyzjami obowiązków (decyzje o przedłużeniu terminu wykonania zaleceń wydawane są w przypadku bardzo trudnej sytuacji finansowej zakładu lub innej, wyjątkowej sytuacji losowej). W roku 2025 nie wydano decyzji dot. unieruchomienia zakładu, oddziału czy stanowiska pracy oraz nie nałożono mandatu karnego. W związku z regularnym nadzorem sprawowanym nad zakładami pracy i zrozumieniem pracodawców, jakie ciążą na nich obowiązki, w przeważającej większości zakładów stan sanitarny poprawia się z roku na rok.

W większości zakładów pracy pracodawcy lub inspektorzy bhp kontrolują na bieżąco terminowość wykonywania okresowych badań lekarskich pracowników. Większość zakładów ma podpisane stałe umowy z lekarzami medycyny pracy, pozostałe zlecają każdorazowo wykonanie badań prywatnej poradni medycyny pracy. Każdy pracownik przyjmowany do pracy posiadał zaświadczenie lekarskie dopuszczające go do pracy na danym stanowisku. Nie wydawano żadnej decyzji nakazującej przeprowadzenie badań okresowych pracowników.

Charakterystyka zagrożeń zawodowych w zakładach objętych nadzorem

Od wielu lat dominującym czynnikiem szkodliwym w nadzorowanych zakładach pracy jest hałas (którego najczęściej głównym źródłem są stosowane procesy technologiczne związane z rodzajem prowadzonej działalności). W roku 2025 przybył jeden nowy zakład, w którym pracownicy wykonywali swoje obowiązki w warunkach przekroczenia normatywów hałasu. W innym zakładzie, w którym dotychczas pracownicy wykonywali swoje zadania w warunkach przekroczeń drgań miejscowych oraz zapylenia poprawiono warunki ich pracy czyniąc je bezpiecznymi.

Ocena realizacji przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie czynników rakotwórczych

Czynniki rakotwórcze występują w zakładzie przemysłu metalurgicznego, przemysłu drzewnego, w zakładach usług komunalnych, w zakładach podstawowej opieki zdrowotnej- narażenie na wirusa zapalenia wątroby oraz w zakładzie obróbki metali. W zakładzie przemysłu metalurgicznego źródłem zagrożenia są chromiany występujące w substancjach i preparatach stosowanych w procesie galwanizacji (bezwodnik chromowy). W roku 2025 przeprowadzono 9 kontroli dotyczących występowania czynników rakotwórczych w środowisku pracy. W jednym zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie i z związku z powyższym wydano decyzję nakazującą ich usunięcie.

Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi, w tym nad prekursorami narkotyków grupy II oraz produktami biobójczymi

Na terenie powiatu lubańskiego nie ma obiektów objętych nadzorem odpowiedzialnych za pierwsze wprowadzenie do obrotu substancji i preparatów chemicznych, produktów biobójczych, ani wprowadzających, importujących lub eksportujących prekursory narkotyków kategorii 2 lub 3. Jeden zakład stosuje w procesie galwanizacji prekursory kategorii 3 (kwas solny i kwas siarkowy).

W roku 2025 regularnie przeprowadzano kontrole dotyczące substancji i preparatów chemicznych, łącznie przeprowadzono 29 kontroli. Nie wydawano decyzji administracyjnych w zakresie substancji ani preparatów chemicznych. W związku z wieloletnim nadzorem nad zakładami pracy,

w zdecydowanej większości zakładów warunki pracy związane z użyciem środków chemicznych były zgodne z obowiązującymi przepisami.

Nadzór nad zakładami, gdzie występuje narażenie pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne

W roku 2025 sekcja higieny pracy posiadała pod nadzorem 11 zakładów, w których występuje narażenie na czynniki biologiczne (dwa zakłady usług komunalnych, jeden zakład usług komunalnych posiadający oczyszczalnię ścieków, dwie oczyszczalnie ścieków, zakład służby leśnej oraz 5 zakładów podstawowej opieki zdrowotnej). W roku 2025 skontrolowano 7 zakładów.

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia w zakresie czynników biologicznych. Pracownicy nie mieli zapewnionych właściwych pomieszczeń socjalnych, wymaganych dla tego rodzaju działalności. W jednym zakładzie wydano decyzję administracyjną nakazującą zapewnienie właściwych pomieszczeń higienicznych dla pracowników pozostających w kontakcie z czynnikami biologicznymi w środowisku pracy. Dla pracowników mających kontakt z czynnikami biologicznymi organizowane są szkolenia oraz zapewniono im środki ochrony indywidualnej i zbiorowej. W zakładach nie ma potrzeby stosowania środków hermetyczności oraz zapewnienia warunków odkażania, czyszczenia a w razie konieczności niszczenia odzieży, środków ochrony indywidualnej i wyposażenia, które uległy skażeniu szkodliwymi czynnikami biologicznymi, ponieważ pracownicy narażeni są na kontakt z w/w czynnikami poprzez odpady komunalne lub/i chorych ludzi, owady oraz zwierzęta.

W roku 2025 roku wydano 3 decyzje dotyczące chorób zawodowych. Dwie z nich to decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz jedna stwierdzającą chorobę zawodową. Stwierdzona choroba zawodowa dotyczyła osoby zatrudnionej na stanowisku nauczyciela, stwierdzono przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat – wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych.

VII. WARUNKI SANITARNE W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

Działalność pionu higieny dzieci i młodzieży w roku 2025 roku obejmowała zapewnienie bezpiecznych warunków nauki i pobytu dzieci oraz młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych, a także warunków letniego i zimowego wypoczynku.

W ramach sprawowanego nadzoru prowadzono ocenę stanu sanitarnego i bezpiecznych warunków nauki, wychowania i wypoczynku, ocenę wyposażenia pomieszczeń w odpowiednie meble i sprzęt oraz warunków pracy ucznia. Ocena warunków pracy ucznia obejmowała higieniczną ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych, dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu uczniów, warunki zdrowotne w pracowniach komputerowych oraz czynniki fizyczne, w szczególności temperaturę wewnątrz pomieszczeń placówek oświatowo-wychowawczych. Kontrolowano realizację wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w pracowniach chemicznych, bezpieczeństwo i higienę podczas prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w salach gimnastycznych i na boiskach szkolnych wraz z oceną warunków do utrzymania higieny po tych zajęciach. Oceniano stan sanitarny gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach. Realizowano współpracę z pielęgniarkami w środowisku nauczania i wychowania oraz bieżący nadzór i ocenę przebiegu wypoczynku letniego i zimowego.

W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości udzielano instruktaży, prowadzono postępowanie administracyjne, wydawano zalecenia oraz zawiadomienia pokontrolne. Informacje o negatywnych ocenach dotyczących stanu sanitarno-technicznego przekazywano organom

prowadzącym placówki.

Szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe

W ramach kontroli dokonano przeglądu protokołów z rocznych i 5-letnich ocen stanu technicznego budynków, sporządzonych przez uprawnione osoby. Analiza dokumentacji wykazała, że najczęstsze nieprawidłowości dotyczyły zewnętrznych elementów budynków, w szczególności ubytków tynku na ścianach i w elewacji. Zastrzeżenia dotyczące stanu wewnętrznego obiektów pokrywały się z wynikami przeprowadzonych kontroli sanitarnych.

W ocenie poddano warunki do utrzymania higieny osobistej w szkołach na co składają się: dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, dostępność środków higienicznych (mydło w płynie, ręczniki papierowe, papier toaletowy) oraz suszarki do rąk, ogólny stan czystości i porządku pomieszczeń sanitarnych oraz stan techniczny zarówno pomieszczeń jak i armatury sanitarnej. Wszystkie placówki zapewniły swoim uczniom właściwe wyposażenie pomieszczeń sanitarnych w środki higieny osobistej oraz ciepłą wodę. Stan sanitarny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych utrzymywany był na bieżąco w należyтым porządku.

W wyniku kontroli placówek oświatowo-wychowawczych stwierdza się poprawę w zakresie stanu technicznego obiektów. W placówkach tych jak co roku, najczęściej w okresie wakacji dokonywano bieżących remontów w pomieszczeniach dydaktycznych i salach dla dzieci oraz prac naprawczych wewnątrz budynków (malowanie ścian, sufitów, wymiana i naprawa powierzchni podłogowych, gruntowny remont pomieszczeń higieniczno-sanitarnych wraz z wymianą płytek ceramicznych, instalacji wodno-kanalizacyjnej, wymiana umywalek).

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono zmian w zakresie podłączeń placówek do infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej. Czterdzieści dziewięć placówek podłączonych jest do miejskiej lub gminnej sieci wodociągowej oraz centralnej sieci kanalizacyjnej. Pięć placówek wyposażonych jest w zbiorniki bezodpływowe.

Ocena warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania

1) Pomiary oświetlenia

W 2025 roku podczas kontroli placówek oświatowych nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oświetlenia. Na podstawie dokumentacji dotyczącej pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego przedłożonej przez dyrektorów placówek stwierdzono, że wszystkie pomieszczenia dydaktyczne wyposażone są w instalacje oświetleniowe spełniające obowiązujące normy techniczne. Instalacja oświetleniowa rozmieszczona została w sposób zapewniający równomierne doświetlenie całej powierzchni roboczej, zgodnie z wymogami ergonomicznymi w zakresie higieny pracy wzrokowej.

2) Higiena procesu nauczania.

Stanowiska pracy ucznia i dziecka

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego przeprowadzono ocenę ergonomii stanowisk pracy uczniów ze szczególnym uwzględnieniem dostosowania mebli szkolnych do wzrostu dzieci i młodzieży. Przeprowadzone pomiary wykazały prawidłowe dostosowanie mebli do wzrostu uczniów w klasach I–III szkół podstawowych. W klasach starszych, kontrolowanych metodą losową, stwierdzono pojedyncze przypadki nieprawidłowego doboru mebli. Stwierdzone niezgodności były niezwłocznie korygowane przez personel placówek.

Ocena obciążenia uczniów z tornistrem

W trakcie czynności kontrolnych dokonano pomiarów masy ciała uczniów bez tornistrów oraz z tornistrami. Badaniem objęto 283 uczniów klas IV–VIII (4 oddziały klasowe). Pomiary przeprowadzono indywidualnie w salach dydaktycznych, a wyniki rejestrowano w arkuszach kalkulacyjnych przygotowanych przez pracownika Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaniu. Ustalono, że u 201 uczniów masa tornistra nie przekraczała 10% masy ciała ucznia, u 73 uczniów wartość ta mieściła się w przedziale 10–15%, natomiast u 7 uczniów odnotowano przekroczenie dopuszczalnego progu 15% masy ciała. Dyrektorom i nauczycielom przekazano informacje oraz materiały edukacyjne dotyczące wpływu nadmiernego obciążenia tornistrami na zdrowie uczniów, w szczególności w zakresie ryzyka wad postawy i przeciążenia układu mięśniowo-szkieletowego. Przekazano zalecenia dotyczące maksymalnej masy tornistra (10–15% masy ciała ucznia), jego ergonomicznej budowy oraz prawidłowego sposobu noszenia. Zalecono organizację spotkań edukacyjnych dla rodziców i uczniów w zakresie profilaktyki zdrowotnej.

Analiza rozkładu zajęć lekcyjnych

Ocena koncentrowała się na trzech kluczowych aspektach: równomierności rozłożenia zajęć w ciągu tygodnia, zróżnicowaniu rodzajów aktywności ze szczególnym uwzględnieniem zajęć ruchowych oraz odpowiednim planowaniu przerw międzylekcyjnych.

W toku przeprowadzonych kontroli zidentyfikowano pojedyncze przypadki nieprawidłowości w układzie zajęć. Wszystkie stwierdzone uchybienia były na bieżąco omawiane z dyrektorami placówek, którym przedstawiano konkretne rekomendacje dotyczące działań korygujących przy tworzeniu kolejnych rozkładów zajęć.

Analiza wykazała, że na występowanie nieprawidłowości w planowaniu zajęć wpływa szereg obiektywnych czynników organizacyjnych. Do najistotniejszych należą: konieczność dostosowania planu do harmonogramu dojazdów uczniów, ograniczona dyspozycyjność kadry pedagogicznej zatrudnionej w niepełnym wymiarze godzin, łączenie przez nauczycieli etatów w różnych placówkach oraz czasochłonność przemieszczania się uczniów do sal gimnastycznych zlokalizowanych poza głównym budynkiem szkoły.

3) Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach

W 2025 roku odnotowano nieznaczłą poprawę w zakresie wyposażenia szkół w gabinety profilaktyki zdrowotnej. Oddano do użytku jeden gabinet profilaktyki zdrowotnej. W placówkach nieposiadających własnych gabinetów profilaktyki zdrowotnej opieka pielęgnarska realizowana była w wymaganym zakresie w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówek lub poza nimi, w podmiotach leczniczych, na podstawie umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Jedna placówka dysponuje wydzielonym gabinetem stomatologicznym na swoim terenie. W pozostałych placówkach świadczenia stomatologiczne dla uczniów realizowane są w zewnętrznych gabinetach lub za pośrednictwem dentobusa, na podstawie porozumień zawartych przez organ prowadzący lub dyrektora placówki z podmiotem świadczącym usługi stomatologiczne. W pięciu placówkach dyrektor nie wskazał podmiotu leczniczego, z którym zawarto umowę na udzielanie świadczeń opieki stomatologicznej.

System pierwszej pomocy

W skontrolowanych placówkach stwierdzono, że apteczki zlokalizowane w pomieszczeniach szkolnych, w tym w gabinetach profilaktyki zdrowotnej, pokojach nauczycielskich, pracowniach chemicznych oraz pokojach nauczycieli wychowania fizycznego, wyposażone były w niezbędne środki do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją jej udzielania. Apteczki rozmieszczone są w sposób zapewniający optymalny dostęp do środków interwencyjnych. Na podstawie weryfikacji ich zawartości stwierdzono zgodność wyposażenia z obowiązującymi przepisami prawa oraz ważność terminów przydatności do użycia materiałów opatrunkowych i środków pierwszej pomocy.

4) Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Spośród skontrolowanych placówek trzynaście szkół zapewniało odpowiednie warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, dysponując salami gimnastycznymi oraz boiskami szkolnymi. W trzech placówkach stwierdzono utrudnienia w realizacji zajęć wychowania fizycznego wynikające z braku własnych sal gimnastycznych lub boisk szkolnych, niewystarczającej powierzchni i niedostatecznego wyposażenia sal zastępczych oraz konieczności korzystania z obiektów sportowych innych szkół położonych w znacznej odległości od siedziby placówki. Kontrola wykazała, że podstawową przyczyną stwierdzonych ograniczeń jest lokalizacja szkół w budynkach adaptowanych, których architektura i infrastruktura nie zostały pierwotnie zaprojektowane dla celów edukacyjnych, w związku z czym obiekty te nie spełniają wszystkich wymaganych standardów dla placówek oświatowych. W jednej placówce stwierdzono nieprawidłowości w stanie sanitarno-technicznym bloku sportowego i wydano zalecenia pokontrolne zobowiązujące do podjęcia niezbędnych działań modernizacyjnych.

W zakresie stanu sanitarno-technicznego bloków sportowych stwierdzono nieprawidłowości w jednej placówce, co wskazuje na konieczność podjęcia działań modernizacyjnych.

Dożywianie uczniów

W 2025 roku w większości skontrolowanych szkół zapewnione były ciepłe posiłki obiadowe dla uczniów. W 4 szkołach posiłki przygotowywane były we własnych kuchniach szkolnych. Pozostałe placówki korzystały z usług firm cateringowych dostarczających posiłki w pojemnikach zapewniających utrzymanie właściwej temperatury potraw. Z dożywiania skorzystało łącznie 625 uczniów, w tym 397 z obiadów pełnych i 228 z posiłków jednodaniowych, spośród których 45 objętych było dofinansowaniem. Szkoły podstawowe objęte nadzorem uczestniczyły w programie żywnościowym realizowanym przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa pn. „Program dla szkół”, obejmującym uczniów klas I–V, polegającym na bezpłatnym dostarczaniu owoców, warzyw, mleka i przetworów mlecznych.

Nadzór nad substancjami chemicznymi w szkołach

W szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, w których stwierdzono posiadanie niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin, przeprowadzono 8 kontroli pracowni fizyko-chemicznych w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy. Podczas kontroli weryfikowano prawidłowość oznakowania substancji chemicznych zgodnie z obowiązującymi przepisami, sposób zabezpieczenia substancji chemicznych przed dostępem osób nieupoważnionych, warunki przechowywania substancji i mieszanin chemicznych ze szczególnym

uwzględnieniem zapewnienia odpowiedniej wentylacji oraz posiadanie aktualnych kart charakterystyki dla wszystkich substancji i mieszanin chemicznych znajdujących się w pracowniach.

Żłobki, przedszkola i inne placówki wychowania przedszkolnego

W 2025 roku nadzorem sanitarnym objęto 28 placówek, w tym 20 placówek przedszkolnych (14 samodzielnych przedszkoli i 6 przedszkoli funkcjonujących w zespołach szkolno-przedszkolnych), 7 żłobków oraz 3 kluby dziecięce. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono przestrzeganie przepisów dotyczących liczebności grup w salach zajęć i pomieszczeniach dydaktycznych. We wszystkich kontrolowanych placówkach liczba dzieci była zgodna z obowiązującymi normami określonymi przez Głównego Inspektora Sanitarnego. Ocenie poddano stan techniczny placów zabaw, ze szczególnym uwzględnieniem urządzeń rekreacyjnych i systemów zabezpieczeń. W placówkach nieposiadających aktualnej dokumentacji oceny stanu technicznego urządzeń zabawowych przeprowadzono postępowanie wyjaśniające z kierownikami placówek, wskazując na obowiązek uzyskania stosownej dokumentacji sporządzonej przez osoby posiadające wymagane kwalifikacje. Poddano weryfikacji zabezpieczenie piaskownic przed dostępem zwierząt oraz stan higieniczny piasku, w tym dokumentację dotyczącą częstotliwości jego wymiany. W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze

W 2025 roku przeprowadzono kontrole w dwóch placówkach opiekuńczo-wychowawczych powiatu lubańskiego: Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Świeradowie-Zdroju oraz Ognisku Wychowawczym przy Klasztorze Sióstr Zakonnych w Lubaniu. W obu jednostkach stwierdzono odpowiednie warunki zakwaterowania w części mieszkalnej i higieniczno-sanitarnej. Pokoje mieszkalne spełniały normy powierzchniowe przypadające na jednego wychowanka, bez nadmiernego zagęszczenia. Wyposażenie meblowe było sprawne i dostosowane ilościowo do potrzeb podopiecznych. Część higieniczno-sanitarna wyposażona była w sprawną instalację wodno-kanalizacyjną zapewniającą stały dostęp do ciepłej i zimnej wody. Stwierdzono dostępność środków higienicznych: mydła w płynie, ręczników papierowych, papieru toaletowego oraz suszarek do rąk. Stan czystości i porządku pomieszczeń sanitarnych oraz stan techniczny armatury oceniono jako zadowalające.

Internaty i bursy

W 2025 roku przeprowadzono kontrole w internatach Dolnośląskiego Zespołu Szkół w Biedzychowicach oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lubaniu. Kontrole wykazały, że obie placówki zapewniają odpowiednie warunki sanitarno-higieniczne. W pomieszczeniach sanitarnych stwierdzono sprawnie działające urządzenia, stały dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody oraz wystarczającą ilość środków czystości. Stan sanitarny pomieszczeń higienicznych oceniono jako prawidłowy. Nie stwierdzono naruszeń ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

Wypoczynek i rekreacja

Podstawę działań kontrolnych w zakresie wypoczynku dzieci i młodzieży stanowiła dokumentacja zgromadzona w internetowej bazie wypoczynku Ministerstwa Edukacji i Nauki. Zakres kontroli obejmował ocenę warunków sanitarno-higienicznych, w tym stanu technicznego pomieszczeń mieszkalnych i sanitarnych, sprawności urządzeń, dostępności ciepłej wody, prawidłowości

dokumentacji oraz zapewnienia opieki medycznej. Przeprowadzone kontrole wykazały, że placówki wypoczynkowe spełniały wymagania w zakresie warunków zakwaterowania zarówno w części mieszkalnej, jak i sanitarnej. W pokojach zachowano wymaganą powierzchnię przypadającą na jednego uczestnika, a wyposażenie było kompletne i sprawne. Zaplecze sanitarne zapewniało stały dostęp do ciepłej i zimnej wody, a liczba urządzeń sanitarnych odpowiadała obowiązującym normom. Organizatorzy obozów pod namiotami przestrzegali wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego. Program wypoczynku obejmował zajęcia świetlicowe, warsztaty artystyczne, wycieczki krajoznawcze oraz zajęcia sportowe, w tym na basenie i narciarskie. Dokumentacja organizacyjna, w tym potwierdzenia zgłoszenia wypoczynku i karty kwalifikacyjne uczestników, prowadzona była prawidłowo. Stan sanitarno-porządkowy w kontrolowanych turnusach oceniono jako dobry. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lubaniu realizowali w toku kontroli działania edukacyjne, przekazując materiały informacyjne dotyczące bezpiecznego wypoczynku, profilaktyki chorób zakaźnych oraz przeciwdziałania uzależnieniom. W okresie sprawozdawczym nie odnotowano skarg ani wniosków o interwencję dotyczących warunków sanitarno-higienicznych w miejscach wypoczynku na terenie powiatu.

VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Pracownicy oddziału Bezpieczeństwa Żywności i Żywnienia w 2025 roku kontynuowali zadania w zakresie nadzoru nad produkcją i wprowadzaniem do obrotu artykułów żywnościowych, suplementów diety i wyrobów i materiałów do kontaktu z żywnością. W danym roku utrzymano, na wzór lat poprzednich, współpracę m.in. z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia zwierzęcego, w tym ryb. W ramach stałej współpracy z Państwową Inspekcją Farmaceutyczną wspólnym nadzorem objęte są apteki i sklepy zielarsko-medyczne. Przy realizowaniu zadań z zakresu nadzoru nad obiektami żywnościowo-żywnieniowymi współpracowano także z jednostkami samorządowymi.

W roku 2025 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lubaniu obejmowała nadzorem 620 obiektów żywności, żywienia, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. W porównaniu do roku 2024 ogólna liczba obiektów zwiększyła się o 8. Z wymienionej liczby obiektów skontrolowano 277 zakładów, tj. 45% znajdujących się w ewidencji, przeprowadzając w nich 366 kontroli sanitarnych.

W celu poprawy stanu sanitarnego wydano ogółem 82 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień oraz w związku z prowadzeniem działalności bez wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej złożono 1 wniosek do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu o wymierzenie kary pieniężnej. Na osoby nieprzestrzegające przepisów sanitarnych nałożono 45 mandatów karnych na łączną kwotę 11100 zł. W 2025 roku odnotowano poprawę w porównaniu z rokiem 2024 gdy wtedy nałożono 65 mandatów.

W 2025 roku przeprowadzano kontrole interwencyjne w ramach zintegrowanego Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach RASFF dot. bezpieczeństwa żywności. W tym okresie otrzymano ogólnie 14 powiadomień o niebezpiecznej żywności. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lubaniu zgłosiła do systemu RASFF 1 powiadomienie informacyjne o niebezpiecznych produktach żywnościowych, które dotyczyło produktu zwierzęcego (Kiełbasa surowa metka cebulowa. Kiełbasa wieprzowa, surowa).

1. Zakłady produkujące i wprowadzające żywność do obrotu

Na terenie powiatu lubańskiego prowadzony jest stały nadzór nad produkcją i wprowadzaniem do obrotu artykułów żywnościowych. Kontrole tych zakładów pokazują, iż następuje stały wzrost jakości świadczonych usług. W obiektach obserwuje się poprawę warunków sanitarno-technicznych. Nowopowstające zakłady są obiektami funkcjonalnymi i wyposażonymi w odpowiednie urządzenia oraz sprzęt zapewniający prawidłowe warunki do produkcji potraw. Zakłady starsze są stale modernizowane, sukcesywnie wymieniane są urządzenia i wyposażenie oraz sprzęt produkcyjny. Dzięki działalności informacyjnej pracowników oddziału BŻiŻ zwiększa się świadomość przedsiębiorców w zakresie prawa żywnościowego tj. ustawodawstwa krajowego i unijnego. W trakcie ostatnich lat nadal obserwuje się duże zainteresowanie w zakresie uruchamiania działalności zakładów gastronomicznych świadczących usługi z zakresu małej gastronomii. Dużym zainteresowaniem cieszą się obiekty stacjonarne jak i obiekty ruchome i tymczasowe. Systematycznie wzrasta liczba małych zakładów oferujących żywność typu fast-food przygotowywaną z półproduktów. Stan sanitarno-higieniczny tych obiektów jest systematycznie kontrolowany. W tej grupie obiektów, obserwuje się zatrudnianie małej ilości personelu oraz częstą jego rotację, co powoduje, że zatrudniony personel posiada niewielką wiedzę z podstawowych zagadnień higieny. Pracownicy nie posiadają wykształcenia kierunkowego gastronomicznego oraz bardzo często nie mają doświadczenia zawodowego w tej branży.

2. Zakłady usług cateringowych

Na terenie powiatu lubańskiego działalność w zakresie świadczenia usług cateringowych prowadzą 3 zakłady oraz dodatkowo taką działalność prowadzą 3 przedszkola. Posiłki w ramach żywienia zbiorowego zamkniętego do przedszkoli i szkół oraz klientom indywidualnym dostarczane są najczęściej wieloporcyjowo w opakowaniach termoizolacyjnych oraz jednoporcjowo w tzw. menu box-ach.

Liczba i wykaz zaopatrywanych jednostek jest zmienna i uzależniona od wyników przetargów, które zawierane są na czas określony. W ciągu pełnego roku kalendarzowego liczba i rodzaj obsługiwanych obiektów może kilka razy ulec zmianie.

Zakłady świadczące usługi cateringowe są to obiekty o prawidłowym stanie sanitarno-technicznym, posiadające warunki do mycia naczyń i opakowań transportowych oraz środki transportu przystosowane do przewozu posiłków.

3. Żywnienie zbiorowe dzieci i młodzieży

Do grupy tych obiektów zaliczamy stołówki w żłobkach, przedszkolach i szkołach. Aktualnie obserwuje się zmianę systemu żywienia tj. zdecydowanie większą liczbę obiektów stanowią zakłady, w których wprowadzono wyżywienie w systemie cateringowym. Nowotworzone punkty wydawania posiłków są w dobrym stanie sanitarno-technicznym.

Podczas kontroli zajmowano się m.in. sposobem żywienia i jakością serwowanych posiłków w kontekście spełnienia obowiązującego aktu prawnego w danym zakresie tj. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. W wyniku przeprowadzonych ocen jadłospisów stwierdzono nieprawidłowości łącznie w 2 jadłospisach, które dotyczyły:

- braku co najmniej dwóch porcji mleka lub produktów mlecznych

- braku warzyw i owoców w każdym posiłku
- braku w żywieniu całodziennym co najmniej pięciu porcji warzyw lub owoców.

Dyrektorzy każdorazowo wprowadzają niezbędne modyfikacje w celu dostosowania żywienia dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych do obowiązujących przepisów.

4. Zorganizowany wypoczynek dzieci i młodzieży

Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży na terenie powiatu lubańskiego organizowany jest na bazie obiektów stałych tj. pensjonaty i hotele w Świeradowie Zdroju i w Zamku Czocha w gminie Leśna. W trakcie trwania wypoczynku zimowego i letniego pracownicy oddziału BŻ i Ż na bieżąco kontrolują obiekty zgłoszone do elektronicznej bazy wypoczynku, w których organizowane są turnusy wypoczynku.

Stołówki prowadzące żywienie dzieci i młodzieży w czasie ferii zimowych i wakacji są w dobrym stanie sanitarno-technicznym. W trakcie kontroli przeprowadzane są również oceny sposobu żywienia uczestników wypoczynku.

W trakcie trwania wypoczynku dzieci i młodzieży nie odnotowano żadnych skarg i interwencji związanych z bezpieczeństwem sanitarnym żywności i żywienia oraz przypadków zbiorowych zatruc pokarmowych.

5. Produkcja pierwotna żywności

W ramach współdziałania organów PIS, PIORIN, IJHARS, IOŚ w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego przeprowadzane są wspólne kontrole w gospodarstwach rolnych wpisanych do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W ciągu ostatnich lat liczba zarejestrowanych gospodarstw rolnych zajmujących się produkcją pierwotną i sprzedażą bezpośrednią produktów rolnych nie ulegała znaczącym zmianom. W rejestrze zakładów prowadzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lubaniu znajduje się trzech rolników zajmujących się rolniczym handlem detalicznym. Ponadto rolnicy z naszego regionu mogą skorzystać z usług Inkubatora Przetwórstwa lokalnego znajdującego się w Świeradowie-Zdroju.

6. Pobór próbek do badań laboratoryjnych

W ramach bieżącego nadzoru zgodnie z planem poboru próbek upoważnieni pracownicy oddziału BŻ i Ż pobierali do badań laboratoryjnych próbki żywności, suplementów diety i materiałów oraz wyrobów do kontaktu z żywnością. W 2025 roku przeprowadzono badania laboratoryjne 211 próbek w tym 5 próbek pochodziło od producentów pierwotnych naszego powiatu. Po otrzymaniu sprawozdań z badań laboratoryjnych pracownicy dokonują analizy wyników. W przypadku otrzymania nieprawidłowego wyniku podejmują działania mające na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwo konsumentów.

W omawianym okresie nie uzyskano nieprawidłowych wyników próbek pobranych od rolników z powiatu lubańskiego. Ponadto spośród przebadanych próbek w 6 próbkach wykryto nieprawidłowości. Wszystkie nieprawidłowe próbki zostały zdyskwalifikowane. Sprawy przekazano do rozpatrzenia właściwym miejscowo Państwowym Powiatowym Inspektorom Sanitarnym oraz Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii.

Ponadto ze względu na stwierdzone błędy w oznakowaniu zakwestionowano oznakowanie 2 produktów żywnościowych, w tym żywności dla niemowląt oraz żywności specjalnego przeznaczenia medycznego. Postępowania wyjaśniające prowadzone są w stosunku do producentów

lub osób odpowiedzialnych za produkt znajdujący się w obrocie przez właściwych miejscowo państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych.

W 2025 roku zdyskwalifikowano łącznie 8 próbek żywności.

IX. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Podjmowane działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w roku 2025 miały na celu zapewnienie właściwych warunków higieniczno-sanitarnych i zdrowotnych w obiektach, na etapie planowania przestrzennego, projektowania oraz dopuszczenia do użytkowania i realizacji przedsięwzięć w taki sposób, aby w trakcie ich realizacji i eksploatacji nie powodowały one zagrożeń oraz uciążliwości dla zdrowia ludzi, jak również w zakresie ochrony środowiska.

Zrealizowane działania	rok
	2025
Planowanie przestrzenne (projekty studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projekty planów zagospodarowania przestrzennego)	14
W zakresie ochrony środowiska (przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i na etapie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia)	12
Proces inwestycyjny na etapie projektowania i dopuszczenia do użytkowania	18
Inne sprawy: (warunki zabudowy, usytuowanie wyrzutni powietrza na poziomie terenu, interwencje, skargi, odstępstwa itp)	17

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny w ramach realizacji zadań podległych Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Lubaniu w zakresie zdrowia publicznego sprawował nadzór nad zachowaniem wymagań higienicznych i zdrowotnych w opiniowanych zamierzeniach z zakresu:

- planowania przestrzennego gmin powiatu lubańskiego
- higieny i ochrony środowiska na podległym terenie
- zapewnienia właściwych warunków technicznych w dokumentacjach projektowych nowych i przebudowywanych obiektów budowlanych – dot. zagadnień higieny pracy oraz warunków użytkowania pomieszczeń, w sposób nie zagrażający zdrowiu i życiu ludzi.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny egzekwował na każdym etapie procesu inwestycyjnego właściwe rozwiązanie spełniające wymagania higieniczne i zdrowotne.

X. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA.

Działania podejmowane przez pracownika Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 i zostały dostosowane do aktualnej sytuacji epidemiologicznej oraz potrzeb zdrowotnych społeczności lokalnej. Współpraca była prowadzona m.in. z dyrektorami placówek oświatowych wszystkich szczebli, kierownikami podmiotów leczniczych oraz organizatorami wypoczynku dzieci i młodzieży.

Media społecznościowe stały się kluczowym kanałem komunikacji, wykorzystywanym do systematycznej edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia publicznego. Strategia komunikacyjna bazowała na kalendarzu zdrowia publicznego oraz bieżących działaniach urzędu, jednocześnie elastycznie reagując na pojawiające się zagrożenia zdrowotne i aktualne potrzeby społeczne.

Przekazywane treści koncentrowały się na obszarach zdrowia publicznego obejmujących profilaktykę chorób zakaźnych (ze szczególnym uwzględnieniem higieny rąk), bezpieczeństwo żywności (w tym zasady jej przechowywania i przygotowywania), promocję zdrowego stylu życia poprzez aktywność fizyczną i zbilansowaną dietę, programy profilaktyczne realizowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną, szczepienia ochronne dla różnych grup wiekowych, zdrowie psychiczne, bezpieczeństwo stosowania suplementów diety i kosmetyków oraz zasady bezpiecznego wypoczynku w różnych porach roku.

1. Program **"Skąd się biorą produkty ekologiczne"** stanowił kompleksowe działanie edukacyjne realizowane w ośmiu przedszkolach i zespołach szkolno-przedszkolnych na terenie powiatu. Program został zaprojektowany z myślą o dzieciach w wieku 5-6 lat, ze szczególnym uwzględnieniem kształtowania świadomości ekologicznej od najmłodszych lat. W ramach programu przeprowadzono szereg interaktywnych, aktywizujących zajęć edukacyjnych, podczas których dzieci poznawały proces powstawania żywności ekologicznej, zasady zdrowego odżywiania oraz podstawowe nawyki higieniczne. Przeprowadzono wizytacje, które pozwoliły na monitorowanie efektywności programu oraz dostosowanie treści do potrzeb poszczególnych grup wiekowych. Program realizowały 3 przedszkola z terenu powiatu, łącznie brało udział 122 dzieci.

2. Program **"Bieg po zdrowie"** został wdrożony jako kompleksowe narzędzie profilaktyki antytytoniowej w 3 szkołach podstawowych. Program skupił się na uczniach klas czwartych, łącznie 57 uczestników. W ramach programu przeprowadzono innowacyjne zajęcia warsztatowe, podczas których uczniowie poznawali mechanizmy uzależnienia od tytoniu oraz skutki zdrowotne palenia. Szczególną uwagę poświęcono kształtowaniu umiejętności asertywnego odmawiania oraz budowaniu świadomości na temat wpływu presji rówieśniczej. Siedem przeprowadzonych wizytacji umożliwiło systematyczną ocenę efektywności programu oraz dostosowanie metod edukacyjnych do potrzeb poszczególnych grup uczniów. Przeprowadzano wizytacje do programu.

3. Program **"Trzymaj Formę!"** zrealizowany w trzech szkołach podstawowych stanowił kompleksowe podejście do promocji zdrowego stylu życia wśród uczniów klas V-VIII. Program objął swoim zasięgiem 224 uczniów powiatu, którzy uczestniczyli w różnorodnych działaniach edukacyjnych, w tym warsztatach kulinarnych, zajęciach sportowych oraz lekcjach teoretycznych. Szczególny nacisk położono na praktyczne aspekty komponowania zbilansowanej diety oraz planowania aktywności fizycznej dostosowanej do wieku i możliwości uczniów. Przeprowadzone wizytacje potwierdziły skuteczność programu w kształtowaniu świadomych wyborów żywieniowych oraz zwiększaniu motywacji do podejmowania regularnej aktywności fizycznej.

4. Program profilaktyczny **"ARS - jak dbać o miłość?"** realizowano w czterech szkołach ponadpodstawowych i przeprowadzono w nich monitoring do programu. Program składał się z serii warsztatów tematycznych, których głównym celem było pogłębienie wiedzy młodzieży na temat mechanizmów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz ich destrukcyjnego wpływu na relacje interpersonalne. Istotnym elementem programu było rozwijanie kompetencji w zakresie podejmowania świadomych decyzji oraz kształtowania zdrowych relacji międzyludzkich. W realizacji programu wykorzystano innowacyjne metody edukacyjne, ze szczególnym uwzględnieniem technik dramy i elementów psychoedukacji, co pozwoliło na skuteczne zaangażowanie uczestników w proces uczenia się. Zastosowanie tych metod umożliwiło praktyczne przećwiczenie nabywanych umiejętności oraz głębsze zrozumienie omawianych zagadnień. W programie brało udział 670 uczniów.

5. Program **"Wybierz Życie - Pierwszy Krok"** był realizowany w dwóch szkołach ponadpodstawowych jako kompleksowa inicjatywa profilaktyczna ukierunkowana na zapobieganie rakowi szyjki macicy. Młodzież uczestniczyła w specjalistycznych wykładach i warsztatach edukacyjnych. Realizacja programu podlegała systematycznej ocenie poprzez wizytacje monitorujące. Podczas zajęć przeanalizowano kluczowe aspekty profilaktyki, w tym czynniki ryzyka rozwoju raka szyjki macicy, znaczenie regularnych badań diagnostycznych oraz korzyści wynikające ze szczepień przeciwko wirusowi HPV. Przekazywane treści zostały oparte na aktualnej wiedzy medycznej i dostosowane do potrzeb oraz możliwości młodzieży. Efektywność programu została wzmocniona poprzez wykorzystanie nowoczesnych materiałów edukacyjnych oraz metod interaktywnych. Takie podejście pozwoliło na skuteczne zaangażowanie uczestników w proces edukacyjny i przyczyniło się do lepszego przyswojenia przez nich prezentowanych treści. W programie uczestniczyło 319 uczniów.

6. **Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS** jest realizowany przez cztery szkoły ponadpodstawowe. Program koncentrował się na przekazaniu kluczowej wiedzy dotyczącej dróg transmisji wirusa HIV, skutecznych metod profilaktyki oraz możliwości skorzystania z bezpłatnego i anonimowego testowania. Zastosowanie interaktywnych form edukacji pozwoliło na efektywne zaangażowanie uczestników i lepsze przyswojenie prezentowanych treści. Istotnym elementem programu było również dotarcie do środowiska medycznego. Lekarze i pielęgniarki otrzymali kompleksowe materiały edukacyjne w formie elektronicznej, co umożliwiło im poszerzenie wiedzy i kompetencji w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. W szkołach przeprowadzono prelekcje dla uczniów i zajęcia edukacyjne w przedszkolach. Takie wielopoziomowe podejście przyczyniło się do zwiększenia skuteczności działań profilaktycznych w społeczności lokalnej. Program swoim zasięgiem objął 3 836 osób z terenu powiatu.

7. Interwencja nieprogramowa **"Akcja Letnia"** stanowiła kompleksowe działanie profilaktyczne skierowane dzieci i młodzieży uczestniczących w wypoczynku letnim. Przeprowadzono rozmowy instruktażowe z kierownikami wypoczynków, podczas których omówiono zasady bezpieczeństwa sanitarnego oraz procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia zdrowia. Zrealizowane prelekcje obejmowały szeroki zakres tematyczny, w tym profilaktykę zatruc pokarmowych, zasady prawidłowej higieny, profilaktykę chorób zakaźnych, HIV/AIDS oraz bezpieczeństwo podczas aktywności wakacyjnych. Szczególną uwagę poświęcono edukacji w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym konsekwencji zdrowotnych wynikających z konsumpcji napojów energetyzujących oraz używania substancji psychoaktywnych. Działaniami profilaktycznymi objęto 964 osób

8. W ramach obchodów **Międzynarodowego Dnia Osób Starszych** zrealizowano szereg działań integracyjnych i edukacyjnych. W Klubach Seniora na terenie powiatu przeprowadzono prelekcje,

podczas których omówiono zagadnienia związane z profilaktyką zdrowotną wieku senioralnego, znaczeniem badań profilaktycznych oraz profilaktyką chorób zakaźnych, które objęły łącznie 39 osób.

9. Interwencja nieprogramowa **"Akcja Zimowa"** koncentrowała się na bezpieczeństwie podczas wypoczynku zimowego. W ramach akcji przeprowadzono 9 szczegółowych rozmów instruktazowych z opiekunami grup wypoczynku zimowego oraz zrealizowano szereg prelekcji w placówkach oświatowych. Szczególną uwagę poświęcono bezpieczeństwu podczas uprawiania sportów zimowych, profilaktyce grypy oraz zasadom prawidłowego odżywiania w okresie zimowym. Program obejmował również edukację w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych, ze szczególnym uwzględnieniem WZW typu A, B i C. Działaniami profilaktycznymi objęto 1001 osób

10. **Światowy Dzień AIDS 1 XII**- celem interwencji nieprogramowej jest zwrócenie uwagi na kwestię zakażeń HIV/ AIDS oraz solidaryzowanie się z ludźmi dotkniętymi chorobą. Obchody Światowego Dnia AIDS w szkołach na terenie powiatu mają na celu zwiększenie świadomości osób młodych na temat zakażeń wynikających z podejmowania ryzykownych zachowań. Uświadomienie znaczenia wykonywania testów w kierunku zakażeń HIV. W ramach działań ukazały się posty w social mediach PSSE w Lubaniu oraz artykuł na stronie internetowej. Zorganizowano wystawy tematyczne na terenie szkół powiatu lubańskiego, pogadanki. Przeprowadzono prelekcje i zajęcia edukacyjne w przedszkolu na terenie powiatu. Działaniami objęto 1352 osoby.

11. Działania oświatowo-informacyjne w zakresie **„środków zastępczych”** objęły swoim zasięgiem dzieci i młodzież powiatu lubańskiego oraz przebywające podczas wypoczynku zimowego i letniego. Działania koncentrowały się na edukacji w zakresie zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz kształtowaniu umiejętności podejmowania odpowiedzialnych decyzji. W ramach programu przeprowadzono serię rozmów instruktazowych z pedagogami oraz kierownikami wypoczynku zimowego i letniego, podczas których omówiono strategię profilaktyki uzależnień oraz procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych. Działaniami objęto 1354.

12. Interwencja nieprogramowa **„Światowy Dzień Rzucania Palenia”** został zrealizowany jako kompleksowa inicjatywa edukacyjna, obejmując swoim zasięgiem 689 uczestników. Program koncentrował się na edukacji młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem szkodliwego wpływu palenia tytoniu na zdrowie oraz rozwój osobisty. Istotnym elementem była nauka praktycznych umiejętności asertywnego odmawiania w sytuacjach presji rówieśniczej związanej z paleniem tytoniu. Przekazywane treści zostały dostosowane do potrzeb i możliwości percepcyjnych młodych odbiorców. Realizacja programu opierała się na wykorzystaniu różnorodnych form przekazu i metod edukacyjnych, co pozwoliło na skuteczne zaangażowanie uczestników w proces uczenia się oraz głębsze zrozumienie prezentowanych zagadnień. Zorganizowano prelekcje dla uczniów w jednej ze szkół na terenie powiatu, prelekcje dla rodziców oraz edukację seniorów.

13. Kampania **„#Safe2Eat2025” dotycząca bezpieczeństwa żywności** była realizowana jako kompleksowe działanie edukacyjne skierowane społeczeństwa w różnym wieku. W ramach kampanii przeprowadzono prelekcje oraz rozmowy instruktazowe, podczas których szczegółowo omówiono zagadnienia związane z bezpieczeństwem żywności oraz świadomym wyborem produktów spożywczych. Skuteczność kampanii została znacząco wzmocniona poprzez wykorzystanie mediów społecznościowych. Zastosowanie nowoczesnych kanałów komunikacji umożliwiło dotarcie z przekazem edukacyjnym do szerszej grupy odbiorców oraz zapewniło możliwość interaktywnej wymiany informacji i doświadczeń związanych z bezpiecznym wyborem żywności. Działaniami kampanii objęto łącznie 1469 osób w powiecie.

14. Program profilaktyki cytologicznej **„Laurka dla Mamy - Badajcie się Drogie Mamy, bo my dzieci Was kochamy”** stanowił innowacyjne podejście do promocji badań profilaktycznych. przekazano do przedszkoli specjalnie zaprojektowane laurki-zaproszenia, które poprzez zaangażowanie dzieci w proces edukacji zdrowotnej, skutecznie zachęcały matki do wykonywania regularnych badań cytologicznych. Program został wsparty działaniami promocyjnymi w mediach społecznościowych, co przyczyniło się do zwiększenia świadomości społecznej w zakresie profilaktyki nowotworowej. W programie brało udział 2145 uczestników.

15. Program **„Znamię? Znam je!”** to ogólnopolska akcja edukacyjna mająca na celu podniesienie świadomości na temat profilaktyki czerniaka wśród młodzieży, w tym uczniów szkół ponadpodstawowych. Program skupia się na przekazaniu wiedzy o czynnikach ryzyka, takich jak nadmierne opalanie czy solarium oraz uczy, jak rozpoznawać potencjalnie niebezpieczne zmiany skórne za pomocą kryteriów ABCDE. Celem jest zachęcenie do samobadania skóry i troski o swoje zdrowie. W programie uczestniczyły 2 szkoły ponadpodstawowe, łączna liczba uczniów w programie 524.

16. Program **„Podstępne WZW”** to projekt edukacyjny dla młodzieży szkół ponadpodstawowych, który ma na celu podniesienie świadomości na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C (HAV, HBV, HCV). Uczy on, jak zapobiegać zakażeniom, uświadamia zagrożenia związane z wirusami oraz kształtuje odpowiedzialne postawy zdrowotne i tolerancję wobec osób zakażonych. W programie brały udział 2 szkoły ponadpodstawowe- 597 uczniów.

17. Ogólnopolski program bezpłatnych szczepień przeciw HPV jest skierowany do dziewcząt i chłopców w wieku od 9 do 14 lat. Trzy szkoły podstawowe z terenu powiatu przystąpiły do jego realizacji. W 2025r przeprowadzono 4 prelekcje w szkołach na terenie powiatu dla 281 uczniów oraz 1 zajęcia edukacyjne dla rodziców oraz dystrybuowano materiały informacyjne dla rodziców.

18. **„Zwykły kaszel czy objaw gruźlicy? Sprawdź”**. Kampania informacyjna miała na celu zwiększenie świadomości na temat objawów gruźlicy oraz znaczenia wczesnej diagnostyki. W ramach kampanii dystrybuowano materiały informacyjne wśród społeczności powiatu, przekazano pisma intencyjne do jednostek samorządu terytorialnego i zakłady pracy Dr Schummacher w Lubaniu z prośbą o wsparcie w działaniach związanych z kampanią poprzez ekspozycję plakatów dla społeczności lokalnej i mieszkańców pochodzenia ukraińskiego. Na social mediach zamieszczono posty i artykuł na stronie internetowej. Działaniami objęto 1 240 osoby.

19. Eliminacja ryzyka rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży- akcja prowadzona w czterech szkołach na terenie powiatu. Przeprowadzono działania informacyjno- edukacyjne (prelekcje) dotyczące promowania właściwego wyboru, pakowania i noszenia tornistra, zwrócenia uwagi na problem przeciążonych plecaków i zachęcania do aktywności fizycznej dla 281 uczniów klas IV-VIII. Dystrybuowano materiały informacyjne dla uczniów i dyrektorów szkół

20. Profilaktyka onkologiczna- realizowana na terenie powiatu w przychodniach POZ, szkołach poprzez dystrybuowanie materiałów informacyjno- edukacyjnych wśród 781 mieszkańców. Kampania realizowana także w mediach społecznościowych.

W roku 2025 wszystkie działania z zakresu ochrony i promocji zdrowia były realizowane na bieżąco i w sposób systematyczny. Informacje dotyczące prowadzonych inicjatyw, akcji profilaktycznych oraz

wydarzeń publikowano regularnie za pośrednictwem strony internetowej oraz profilu w mediach społecznościowych (Facebook).

XI. WNIOSKI

1. Program szczepień ochronnych jest realizowany na poziomie dobrym.
2. Stan sanitarno-techniczny podmiotów wykonujących działalność leczniczą nie uległ pogorszeniu.
3. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w powiecie lubańskim nie odbiegała pod względem zapadalności od sytuacji w kraju.
4. Mieszkańcy gmin zaopatrywani są w wodę bezpieczną dla zdrowia ludzkiego, wolną od mikroorganizmów chorobotwórczych, stanowiących potencjalne zagrożenie oraz substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu. Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi na terenie gmin nie stanowi ryzyka dla zdrowia ludzi. Sporadycznie w wodociągach stwierdzano odchylenia od wymagań sanitarnych a nieprawidłowości te były usuwane w krótkim czasie.
5. Jakość i bezpieczeństwo sanitarne prowadzonych usług hotelarskich na terenie powiatu należy również ocenić pozytywnie. Dbalność o wysoki i bezpieczny standard usług w hotelach jest wynikiem coraz większej konkurencji na rynku świadczonych usług oraz rosnących wymagań klientów.
6. Efekty prowadzonych działań kontrolno-represyjnych wskazują na poprawę stanu sanitarno-higienicznego kontrolowanych obiektów.
7. W większości zakładów pracodawcy zapewniają właściwe warunki socjalno-sanitarne zatrudnianym pracownikom. Stan techniczny tych obiektów nie budzi zastrzeżeń. Zła sytuacja jest w zakładach istniejących w bardzo starych budynkach, gdzie ściany są zagrzybione a dachy są nieszczelne. W przedsiębiorstwach tych należałoby przeprowadzić generalne i bardzo kosztowne remonty, jednak sytuacja finansowa firm nie pozwala na tak duże inwestycje. Pomimo problemów finansowych tych przedsiębiorstw Państwowa Inspekcja Sanitarna egzekwuje zapewnienie minimum wynikającego z prawodawstwa. Zakłady, które są pod stałym nadzorem od wielu lat, wskutek regularnych kontroli, z roku na rok poprawiają warunki pracy.
8. W dalszym ciągu problemem są przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu i zapylenia. Pomimo starań właścicieli stosowane metody obniżania poziomu czynników szkodliwych (środki ochrony zbiorowej i indywidualnej), z uwagi na charakter procesów technologicznych i stosowane maszyny, w sześciu zakładach nadal odnotowuje się przekroczenia normatywów higienicznych.
9. W roku 2025 współpracowano z Komendą Powiatową Policji w Lubaniu w zakresie przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Na bieżąco wymieniano informacje o sytuacjach, w których zachodziło przypuszczenie, że może dojść do wprowadzania do obrotu substancji psychoaktywnych lub innych substancji o podobnym działaniu na ośrodkowy układ nerwowy.
10. Przeprowadzone kontrole potwierdziły postępującą poprawę stanu infrastruktury oraz warunków sanitarnych w placówkach oświatowych. Jednocześnie stwierdzono występowanie nieprawidłowości wymagających podjęcia działań korygujących i naprawczych.
11. Nadzór sanitarny nad placówkami oświatowymi prowadzony jest w sposób skuteczny i ukierunkowany na działania prewencyjne, co znajduje potwierdzenie w niskiej liczbie interwencji formalnych oraz utrzymującym się wysokim poziomie przestrzegania obowiązujących przepisów prawa.

12. Wszystkie nowo otwierane zakłady opracowują system HACCP w ustawowo przewidzianym terminie. W obiektach, w których system HACCP już funkcjonuje, stwierdza się nieprawidłowości w zakresie jego aktualizacji, weryfikacji lub przestrzegania. Są one każdorazowo egzekwowane w trybie postępowania administracyjnego.
13. W celu poprawy stanu sanitarno-higienicznego wszczynane są postępowania administracyjne i wydawane decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych w trakcie kontroli sanitarnych uchybień. W 2025 r. oddział BŻiŻ wydał 235 decyzji, w tym 82 decyzje dotyczyły poprawy stanu sanitarnego. Na osoby nie przestrzegające przepisów sanitarnych w okresie nałożono 45 mandatów karnych na łączną kwotę 11100 zł.
14. Wyniki przeprowadzanych kontroli wskazują na konieczność dalszej, ciągłej poprawy bezpieczeństwa żywności w nadzorowanych zakładach, dlatego też w dalszym ciągu będzie kontynuowany nadzór sanitarny szczególnie w zakresie:
 - wdrażania i skutecznego stosowania systemów kontroli wewnętrznej w obiektach żywności i żywienia, zwłaszcza systemu HACCP wraz z niezbędną dokumentacją,
 - zachowania czystości i porządku we wszystkich pomieszczeniach zakładu,
 - zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów łatwo psujących się,
 - identyfikowalności surowców i produktów, udzielania konsumentom informacji dotyczących oferowanych do sprzedaży lub konsumpcji środków spożywczych,
 - prawidłowego znakowania wyrobów, w tym środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, suplementów diety oraz środków spożywczych wzbogaconych witaminami, składnikami mineralnymi lub innymi substancjami,
 - właściwego stosowania substancji dodatkowych, przestrzegania zgodności z kryteriami mikrobiologicznymi dla środków spożywczych,
 - postępowania z odpadami, w tym odpadami pochodzenia zwierzęcego i zużytymi tłuszczami smażalniczymi, przestrzegania wymagań dot. materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, zachowania higieny osobistej i higieny miejsca pracy.
15. Stwierdza się, że przy projektowaniu i realizowaniu nowych inwestycji stosowane są nowe technologie oraz urządzenia chroniące środowisko a także mające na celu podwyższenie standardu życia mieszkańców.
16. W roku 2025 inicjatywy edukacyjno-informacyjne odbywały się zgodnie z harmonogramem i zamierzeniami, w placówkach oświatowych programy edukacyjne były realizowane prawidłowo.
17. Działaniami promocyjno-edukacyjnymi objęto osoby dorosłe, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, dzieci i młodzież przebywającą w placówkach wypoczynku letniego i wypoczynku zimowego.
18. Uczniowie szkół biorący udział w programach edukacyjnych zdobywają wiedzę na temat zachowań prozdrowotnych, zbilansowanej, zdrowej diety i znaczenia aktywności fizycznej oraz chorób zakaźnych i szczepień, co pozwala zminimalizować ryzyko chorób, nadwagi i otyłości.
19. Programy edukacyjne i interwencje nieprogramowe przyczyniają się do ukształtowania prozdrowotnych postaw wśród mieszkańców powiatu, a także ograniczają podejmowanie przez nich ryzykownych zachowań.
20. Działania promocyjne i edukacyjne są prowadzone także w przestrzeni internetowej, z wykorzystaniem strony internetowej oraz mediów społecznościowych jednostki, aby dotrzeć do większej liczby odbiorców.